

[Hartvig Frisch.]

Forhold til denne Lovgivning, som har været det afgørende.

Jeg vil om dette Spørgsmaal straks sige, at vi staar over for den ejendommelige Situation, at naar dette Lovforslag i det hele taget er forelagt, saa har det sin historiske Forudsætning, saaledes som det allerede blev sagt ved første Behandling, deri, at Regeringen modtog en Henvendelse fra De danske Spritfabrikker for nu snart et Aars Tid siden eller deromkring, en Henvendelse om at faa indføjet en Bestemmelse, som gjorde det muligt at hindre, at der kom en stærk Konkurrence i Gærfabrikationen, efter at det nu var lykkedes at skabe en Fabrikation af Gær, som kan lade sig foretage, uden at der kommer nævneværdige Mængder af Sprit frem. Det har altsaa været Udgangspunktet, og det førte til, at Ministeren for Handel og Industri ved Behandlingen af Kartoffelloven fik gennemført en Bestemmelse, som kun havde en begrænset Varighed, sigtende til at skabe en saadan Ordning for Gærens Vedkommende, at Selskabets hittidige Stilling blev bevaret.

Det er ganske ejendommeligt, at nu, da dette Lovforslag forelægges, som i Virkeligheden betyder en Fortsættelse af den Bestemmelse, der dengang blev truffet med almindelig Tilslutning, idet man aabenbart dengang erkendte Forholdet, saa bliver Stillingen ikke desto mindre den, at man fra visse Sider nok vil gaa med til en Spritordning med Fastholdelse af Spritmonopolet, men at man vil tage Gærordningen ud af Lovforslaget, med andre Ord, saa kommer det egentlig til at svæve i Luften, naar man ser hen til, hvad der er Udgangspunktet, nemlig den Bestemmelse, som kom ind i Kartoffelloven.

Med Hensyn til selve Spørgsmaalet vil jeg gerne sige, at efter de Oplysninger, som vi har faaet i Udvalget, forekommer det mig, at det rent sagligt set stiller sig saaledes, at man maa henholde sig til de Oplysninger, som er givet fra den sikreste Kilde, nemlig det tilsynsførende Udvalg, som har dannet sig sit Skøn paa Grundlag af de sagkyndiges Udtalelser. Jeg vil fremdrage den Bemærkning om, hvorvidt Udskillelsen af Gæren er forsvarlig eller ikke, som vi i Udvalget har maattet bygge paa. Der siges derom, at i Betragtning af, at Ordningen historisk set nu engang har været en kombineret Sprit- og Gærordning, saa er hele det store Anlæg, hele Monopolet, som det hidtil har været, bygget op paa denne Ordning, og de Afskrivninger, der har fundet

Sted i Kraft af de Priser, der har været betalt af det offentlige, har fundet Sted under en samlet Sprit- og Gærproduktion. Der siges derfor:

„Udskilles Gæren af Ordningen — hvis jeg maa tillade mig at citere —, saa giver man Slip paa de Fordele, som denne Afpasning og Rationalisering maa siges at indeholde for Samfundet, hvorved ogsaa bemærkes, at en Fællesdrift af Sprit og Gær vedblivende maa anses for den teknisk naturligste og økonomisk fordelagtigste.“

Jeg kan ikke forstaa denne Udtalelse anderledes, end at de, der har haft bedst Lejlighed til at faa de mest udførlige og de bedste sagkyndige Oplysninger, har maattet skønne, at der i Driften samfundsmæssigt set og økonomisk og teknisk set er mest, der taler for, at Sprit og Gær stadig forbliver under samme Ordning. Naar derfor de to Mindretal stadig rejser det Spørgsmaal, hvorfor Gæren skal med, maa jeg henvise til denne sagkyndige Udtalelse og sige, at i denne Udtalelse ligger Berettigelsen og Begrundelsen af, at Gæren fremdeles, baade af Hensyn til Samfundet og af rent tekniske Hensyn, bør holdes inden for Ordningen. Fra sagkyndig Side har man faaet oplyst, at 10 pCt. Sprit af den samlede Spritproduktion her i Landet faktisk flyder af Gærfremstillingen. Nu skal det ikke nægtes, at ved den nye Luftgærmetode kan man producere Gær uden Sprit, men dog paa en saadan Maade, at der intermedært fremkommer Sprit, og følger vi alle Forgærprocesserne, fremkommer der endda en rigelig Mængde Sprit. Det er oplyst for Udvalget, at der i 1932 af en samlet Produktion paa 5 995 000 kg Gær fremkom 662 000 l Sprit, og i 1933 — der er kun talt indtil November Maaned — har man af 5 622 000 kg Gær faaet en Sprit-udvinding paa 788 000 l Sprit. Man vil altsaa se, at der i Øjeblikket rent teknisk er en nær Forbindelse mellem Gær- og Spritproduktion. Da man ved Luftgærmetoden kan faa Gær uden Sprit, bliver Forholdet, hvis vi gennem Lovgivningen skiller de to Ting ad, at enten skal Spritten gaa til Spilde, eller ogsaa maa der, da de to Virksomheder er adskilt — det ene under Monopol, det andet ikke —, gennemføres Kontrolbestemmelser for denne Produktion, og der har man fra det tilsynsførende Udvalgs Side erkendt og erklæret, at disse Kontrolbestemmelser vil være ganske overordentlig vanskelige at gennemføre.

Dertil kommer et andet Moment: hvordan vi nu end lovgiver paa dette Omraade,